

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

**КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ МЕДІАКОМУНІКАЦІЙ І
КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**



**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕТНОПОЛІТИКА В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ
для студентів**

галузь знань 29 Міжнародні відносини
спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
освітній рівень Магістр
освітня програма Міжнародні комунікації
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	Денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Романенко Ю.В.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.

КИЇВ – 2021

ВСТУП

1. Мета навчальної дисципліни - дати студентам уявлення про роль етнічності в сучасних політичних процесах, в світовій політиці та політиці національних держав.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

Знати:

- тенденції етнополітичного розвитку світу і України; ключові моделі етнополітики; відмінності між концепціями примордіалізму, конструктивізму, інструменталізму, мультикультуралізму, етнодемократії в теоретичному та практичному аспектах.

Вміти:

- розробити схему оцінки етнополітичних рішень в медіа-матеріалах;
- прописати ключові повідомлення для цільових аудиторій щодо оцінки етнополітичної ситуації в тій чи іншій державі;
- грамотно використовувати різні способи і канали комунікації.

Володіти:

- навичками обговорення етнічних проблем в умовах різної етнонаціональної політики.

3. Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Етнополітика у міжнародних відносинах» присвячена дослідженню тематики та проблематики змісту основних понять етнополітології (діаспора, дискримінація, націоналізм громадянський і етнічний, нація, субетнос, етнічна меншина, енократія, етнос, шовінізм); концепцій примордіалізму, конструктивізму, інструменталізму, мультикультуралізму, етнодемократії; різновидів етнонаціональної політики (апартеїд, асиміляція, гетоїзація, геноцид, дискримінація, мультикультуралізм, сегрегація); порівняльному аналізу основних моделей етнополітики.

4. Завдання (навчальні цілі). Вивчення навчальної дисципліни «Етнополітика у міжнародних відносинах» передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-наукової програми «Міжнародні комунікації» спеціальності 291 - міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, зокрема:

ФК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

ФК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

ФК12. Здатність будувати і досліджувати моделі процесів у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми/методи і технології викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумко вій оцінці з дисциплі ни
Код	Результат навчання			
1.1	Розуміти сутність та специфіку основних понять етнополітології	Лекція, семінарське заняття, обговорення конкретних прикладів	Оцінка активності і участі в обговоренні, оцінка якості виконання та презентації індивідуального проєкту з обґрунтуванням вибору структури та стратегії	5
1.2	Знати ключові моделі етнополітики	Лекція, семінарське заняття, практичні завдання	Оцінювання активності і участі в дискусіях, якість виступів і доповнень	10
1.3	Розуміти відмінності між концепціями примордіалізму, конструктивізму, інструменталізму, мультикультуралізму, етнодемократії в теоретичному та практичному аспектах	Лекція, семінарське заняття, кейс-стаді	Усні опитування, онлайн-тестування, оцінка якості виконання індивідуального проєкту	10
2.1	Вміти розробити схему оцінки етнополітичних рішень в медіа-матеріалах	Семінарське заняття, практичні завдання	Якість відповіді під час індивідуального виступу, оцінювання виконання індивідуальних завдань	20
2.2	Вміти прописати ключові повідомлення для цільових аудиторій щодо оцінки етнополітичної ситуації в тій чи іншій державі	Семінарське заняття, практичні завдання	Якість відповіді під час індивідуального виступу, оцінювання виконання індивідуальних завдань	15
2.3	Вміти грамотно використовувати різні способи і канали комунікації	Семінарське заняття, практичні завдання, аналіз кейсів	Оцінювання активності і участі в дискусіях, якість виступів і доповнень	15

3.1	Брати участь або організувати обговорення етнічних проблем в умовах різної етнонаціональної політики	Семінарське заняття, предметні дискусії, обговорення практичних ситуацій	Оцінювання активності і участі в дискусіях, оцінка якості виконання завдання та його презентації на занятті	10
4.1	Знаходити, аналізувати та обробляти необхідну інформацію з різних джерел, приймати обґрунтовані рішення	Семінарське заняття, предметні дискусії, обговорення практичних ситуацій	Оцінювання активності і участі в дискусіях, оцінка якості виконання завдання та його презентації на занятті	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни							
	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	4.1
ПРН4. Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.	+	+	+	+			+	+
ПРН9. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав				+		+		+
ПРН15. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій		+		+	+	+		+

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

Робота студентів впродовж семестру оцінюється за 100-бальною шкалою, що включає відповіді на семінарських заняттях та написання підсумкової контрольної роботи.

За роботу на семінарських заняттях студенти можуть отримати до 70 балів. На семінарські заняття студенти виконують практично-орієнтовані завдання, які оцінюються максимум у 10 балів (пороговий рівень позитивної оцінки – 6 балів). Підсумкова контрольна робота оцінюється максимум у 30 балів (пороговий рівень позитивної оцінки – 18 балів).

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 30 балів* для одержання заліку обов'язково здають залік, який оцінюється у **30** балів. Рекомендований мінімум для допуску до заліку – 45 балів.

- підсумкове оцінювання:

Дисципліна завершується заліком. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру.

У випадку, якщо студент з поважних причин, підтверджених документально (хвороба, відрядження, форс-мажорні обставини тощо), за результатами поточного (модульного) контролю не набрав мінімуму балів, необхідних для отримання позитивної оцінки, то йому надається можливість складання пройденого матеріалу для отримання необхідної кількості балів прохідного мінімуму. Для цього йому потрібно виконати невідпрацьовані завдання / теми і здати їх у письмовому вигляді. В такому випадку оцінювання відпрацьовання студента та прездачі ним МКР здійснюються у відповідності до «Порядку оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка від 2010 р.

7.2 Організація оцінювання

Практично-орієнтовані завдання представляються на семінарських заняттях. Підсумкова контрольна робота проводиться у письмовій формі і передбачає детальний аналіз кейсу за чітко визначеною структурою.

7.3 Шкала відповідності оцінок

<i>За 100 – бальною шкалою</i>	<i>За національною шкалою</i>
60 – 100	Зараховано/Passed
0 – 59	Не зараховано/Fail

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва	Кількість годин		
		лекції	семінари	С/Р
<i>Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади етнополітики</i>				
1	Вступ. Тема 1.. Предмет та методологія етнополітики	2	2	10
2	Тема 2. Типи етносоціальних спільнот	2	2	10
3	Тема 3. Стратегії етнополітики в різних типах суспільств	2	4	10
<i>Змістовий модуль 2. Націоналізм, етнічні меншини та етноконфлікти в Україні та світі</i>				
4	Тема 4. Націоналізм в Україні та сучасному світі	2	4	10
5	Тема 5. Етнічні меншини в різних державах	2	4	10
6	Тема 6. Етнополітичні конфлікти державного та міжнародного рівнів	2	4	10
7	Тема 7. Етнополітика в Україні: теоретично-доктринальні та соціально-практичні аспекти	2	4	10
8	<i>Підсумкова контрольна робота</i>		2	10
	ВСЬОГО	14	26	80

Загальний обсяг **120 год.**, в тому числі:

Лекцій – **14 год.**

Семінари – **26 год.**

Самостійна робота – **80 год.**

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Зародження етнополітології як галузі наукового знання і її цілі.
2. Предмет етнополітології та її напрямки.
3. Теорія етносу Л.Н. Гумільова.
4. Дуалістична теорія етносу.
6. Інформаційна теорія етносу.
7. Компонентна теорія етносу.
8. Примордіалізм.
9. Інструменталізм.
10. Конструктивізм.
11. Етнічні процеси, їх типологізація.
12. Етнічна самосвідомість. Поняття і структура.
13. Концепція етнічної ідентичності.
14. Механізми формування етнічної ідентичності та її види.
15. Стратегії взаємодії між етнічними групами (в світлі теорії соціальної ідентичності).
16. Поняття етнічного стереотипу і проблеми їх вивчення.
17. Етнічні авто- і гетеростереотипи: основні властивості.
18. Етнічна культура як об'єкт досліджень в Етносоціологія. Проблема міжкультурної дистанції.
19. Крос-культурні дослідження: основні школи і напрямки.
20. Етнокультурна варіативність соціальної поведінки.
21. Соціально-етнічні аспекти народжуваності і смертності.
22. Етнокультурні особливості демографічного переходу.
23. Етнічна міграція: поняття і причини.
24. Особливості соціокультурної адаптації іншоетнічних мігрантів в приймаючому суспільстві
26. Мова як ознака етносу.
27. Фактори формування двомовності.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні

1. Антонюк О. В. Основи етнополітики [Текст] : навч. посіб. – [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Антонюк. – К.: МАУП, 2005. – 432 с.
2. Ачкасов В. А. Этнополитология [Текст] : учеб. / В. А. Ачкасов. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – Москва : Юрайт, 2014. – 495 с.
3. Бандурка А. С. Сім облич мультикультуралізму [Текст] / А. С. Бандурка // Гілея. – 2012. – Вип. 59 (дод.). – С. 29–35.
4. Борисова О. В. Этнические группы в политическом процессе (концептуальные основы этнополитологии) [Текст] / О. В. Борисова. – Ульяновск : ГСХА, 2003. – 172 с.
5. Британська політика мультикультуралізму провалилася – Камерон [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.radiosvoboda.org/content/news/2298705.html>.
6. Бромлей Ю. В. Очерки теории этноса [Текст] / Ю. В. Бромлей. – Москва : Наука, 1983. – 412 с.
7. Гобино Ж. А. де. Опыт о неравенстве человеческих рас [Электронный ресурс] / Жозеф Артур де Гобино. – Москва : Одиссей ; Олма-пресс, 2001. – Режим доступа : http://www.hrono.ru/libris/lib_g/gobino00.php.
8. Гордієнко А. В. Концепція мультикультуралізму в сучасному науковому дискурсі [Текст] / А. В. Гордієнко // Наукові праці. – 2012. – Т. 178, вип. 166. – С. 17–20. – (Серія : Політологія).
9. Романенко Ю.В., Скідін Л.О. Механізми символічної інтеракції в масових комунікаціях, політиці, мистецтві: візуально-аналітичний та соціосимволічний аспекти.- К.: ДУІКТ, 2011.
10. Романенко Ю.В., Святненко І.О., Зінченко А.А. Візуалізації в медійно-комунікаційному просторі: соціо-системологічний підхід.- К.: Вид-во Меркьюрі-Поділля, 2014.
11. Романенко Ю.В., Святненко І.О., Поцелуйко А.А., Медведєва Ю.Ю. Етнічні ідентичності в дзеркалах тілесності та практик харчування.- К.: Вид-во ДУІКТ, 2015.
12. Этническая идентичность: социосистемологическое измерение геополитики/ ред.-коорд. Романенко Ю.В. [Я.В.Зоська, Ю.Ю. Медведєва, Ю.В. Романенко, И.А. Святненко, Н.В. Туленков, Е.А. Хомерики].- Монография.- К.: Меркьюри-Подолье, 2016.
13. Романенко Ю.В. Осевые символы идентичности в государственной атрибутике.- Монография.- К.: Меркьюри-Подолье, 2017. 296 с

Додаткові

1. Кукатас Ч. Теоретические основы мультикультурализма [Электронный ресурс] / Чандрян Кукатас. – Режим доступа : http://dialogs.org.ua/ua/issue_full.php?m_id=10227.

2. Лейпхарт А. Полиэтническая демократия [Текст] / Арнд Лейпхарт // Этнос и политика : хрестомат. / авт. –сост. А. А. Прузаускас. – Москва : УРАО, 2011. – С. 287–299.
3. Майборода О. Етнополітика [Текст] / О. Майборода // Мала енциклопедія етнодержавознавства / редкол. : Ю. І. Римаренко (відп. ред.) та ін. ; НАН України ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К. : Довіра ; Генеза, 1996. – С. 488
4. Малий етнополітологічний словник [Текст] / О. В. Антонюк, В. І. Волобуєв, М. Ф. Головатий та ін. – К. : МАУП, 2005. – 288 с.
5. Мамонова В. А. Мультикультурализм: разнообразие и множество [Электронный ресурс] / В. А. Мамонова. – Режим доступа : http://www.intelros.ru/2007/07/06/vamamonova_multikulturalizm_raznoobrazie_i_mnozhestvo.html.
6. Савинов Л. В. Этнонациональная политика: принципы субсидиарной модели [Текст] / Л. В. Савинов // Сучасна українська політика: політики і політологи про неї. – К. : Укр. центр політ. менеджменту, 2008. – Спецвипуск : Політичний менеджмент. – С. 194–202.
7. Смит М. Дж. Аналитический набросок плюрализма [Текст] / М. Дж. Смит // Этнос и политика : хрестомат. / авт. –сост. А. А. Прузаускас. – Москва : УРАО, 2011. – С. 187–189.
8. Смит Э. Д. Образование наций [Текст] / Энтони Д. Смит // Этнос и политика : хрестомат. / авт. –сост. А. А. Прузаускас. – Москва : УРАО, 2011. – С. 86–94.
9. Тишков В. А. Теория и практика мультикультурализма [Текст] / В. А. Тишков // Мультикультурализм и трансформация постсоветских обществ / под ред. : В. С. Малахова, В. А. Тишкова. – Москва : Ин-т этнолог. и антрополог. РАН, 2002. – С. 331–350.
10. Тишков В. А. Этнополитология: политические функции этничности [Текст] : учеб. [для вузов] / В. А. Тишков, Ю. П. Шабаев. – Москва : Изд-во Моск. ун-та, 2011. – 376 с.
11. Уолцер М. Про толерантність [Текст] / М. Уолцер ; пер. з англ. М. Лупішко. – Харків : Вид. група «РА-Каравела», 2003. – 148 с.
12. Фернivolл Дж. С. Плюральное общество [Текст] / Дж. С. Фернivolл // Этнос и политика : хрестомат. / авт. –сост. А. А. Прузаускас. – Москва : УРАО, 2011. – С. 186–187.
13. Фукуяма Ф. Идентичность и миграция [Электронный ресурс] / Ф. Фукуяма. – Режим доступа : <http://n-europe.eu/content/?p=1290>.
14. Shaber Boyd C. Jaces of Nationalism. New Realities and Myths. N. Y. 1972.
15. Stonequist E.V. The Marginal man. A study in Personality and Culture conflict. New York: Russel and Russel. 1961-XYIII.
16. Study on the Rights of Persons Belonging to Ethnic, Religious and Linguistic Minorities. UN Doc. E/CN. 4/Sub. 2/384. P. 96